

Jog & Fegyver

A jogszabály-értelmezés sorozatát októberben megszakítottam az olvasói kérdésekre adott válaszaimmal, novemberben pedig a lőfegyvertartás szabályozásáról felröppent hírek hallatán kellett eltérni a tematikától. Ezek nem voltak haszontalan lépések, amennyiben egy sokkal racionálisabb szabályozást szeretnénk Magyarországon.

A szabályozás tervezett lényege

Most viszont visszatérünk a jogszabály-értelmezés komor világába, amikor megpróbálom a hatályos szabályozást tartalmazó alaprendelet elemzésével zárni az évet. Ezzel azonban az elemzés nem fog befejeződni, mert vannak olyan kapcsolódó jogszabályok, melyekre feltétlenül ki kell térnem, ugyanakkor a szolgálati fegyverekre vonatkozó elemzéssel kellene folytatni a megkezdett sorozatot, hogy olvasóink teljes körű tájékoztatást kaphassanak.

Tehát a Kaliber szeptemberi (17.) száma ott fejeződött be, hogy megismertük a lőfegyverek engedélyezési feltételeit a természetes és jogi személyek vonatkozásában. A jogszabály a légfegyverekre, gáz- és riasztófegyverekre vonatkozóan az alábbi speciális rendelkezést tartalmazza: *„Gáz- és riasztófegyver megszerzésére és tartására önvédelmi, valamint vagyónvédelmi célból kaphat a természetes és jogi személy engedélyt. Csak olyan gáz- és riasztófegyver tartása engedélyezhető, melynek bevizsgálását és beszámozását az erre jogosult szervezet elvégezte. Tilos olyan gáz- és riasztótöltényt tartani, használni, melyből az izgató anyag nem csak gázhalmazállapotban juthat ki, melynél a töltény a lövésnél mechanikus sérülést okozhat, továbbá amely izgató anyagként arzénvegyületet tartalmaz.”*

Ez a meghatározás is pontatlan és jogilag követhetetlen. Ilyen gáz- és riasztótöltény fogalmilag kizárt - és a továbbiakban hivatkozom Kecsmár László igazságügyi fegyverszakértő véleményére, aki szerint füst (amely szilárd lebegő részecskékből álló égéstermék) minden lövés esetén távozik, de általában elégetlen löporszemcsék és az ingerlő

anyag kristályos szemcséi is nagy sebességgel repülnek ki a fegyverből. Mechanikai sérülést a lövés távolságától függően okozhatnak ezek a lőszeres, ugyanakkor - a szakértő szerint - arzénvegyület helyett cianvegyületet kellett volna meghatározni, mint tilalmat. Jogilag a fő problémám, hogy miként tudja az állampolgár ezt a szabályt betartani. Ebben a formában sehogy. Az állampolgár nem szakember a vegyületek és a kiröpülő szilárd részecskék vonatkozásában, sőt általában még az arzénvegyület tekintetében sem. Az állampolgár azt veszi meg, ami a kereskedelemben kapható. A jogszabály viszont nem tiltja azon gáz- és riasztólőszeres gyártását, kereskedelmi forgalmát, melyek e fentieknek nem felelnek meg, csupán a tartását és használatát. Gyakorlatilag a jogszabály burkoltan azt fejezi ki, hogy ilyen töltény árusítható, de az fog rajta veszíteni, aki ezt megveszi. A gáz- és riasztófegyver tartásához a rendőrhatalom engedélyt csak ezen fegyverre érvényes hatósági vizsga és orvosi alkalmasság igazolása esetén ad ki.

Légfegyvert jogi személy, illetve azon természetes személy szerezhethet és tarthat, aki nagykorú, nem áll gondnokság alatt, büntetlen előéletű és megőrzését biztosítani tudja. A légfegyvert lőtérrel, céllövöldékben, valamint magánterületen a biztonsági előírások betartása mellett lehet használni, vadászterületen a vadászatra jogosult, természetvédelmi területen a természetvédelmi hatóság engedélyével rendelkező használhatja. A légfegyver használata nem veszélyeztetheti mások testi épségét, dolgait és a természeti értékeket. Tömegközlekedési eszközön - kivéve a légi járművet - és nyilvános helyen légfegyver csak tokban szállítható - mondja ki a jogszabály 24. § (5) bek., ugyanakkor a 21. § (1) bek. d) pont még úgy határozta meg, hogy „lakott területen, nyilvános helyen, közhasználatú járművön csak ürítve, tokban szállítható”. Nos, ennyit a jogszabály következetességéről és logikájáról.

Ide azért lenne egy fontos megjegyzésem. A jogszabály nyilvános helyet említ, ami a szó köznapiban közterületet jelent, és ez az értelmezés már feljogosítja a hatóságot, hogy a közbiztonságra különösen veszélyes eszközökről szóló jogszabály alapján járjon el a közterületen nem tokban szállított légfegyver esetében. A jogalkalmazás szempontjából - még akkor is, ha ügyvédi szakmai véleményem ezzel ellentétes - a személygépkocsi utas- és csomagterében lévő légfegyvernek is tokban kell lennie, mert a hatóság abból a logikai okfejtésből indul ki, hogy ha a személygépkocsi a közterületen tartózkodik, akkor utas- és csomagtere sem minősül magánterületnek. Véleményem szerint ez a kincstári logika a privát szféra sérthetetlenségének jogát rendkívül súlyosan csorbítja.

Most eljutottunk odáig, hogy kik milyen módon juthatnak lőfegyverhez, gáz-riasztó vagy légfegyverhez, amennyiben bizonyos feltételeknek megfelelnek. A feltételrendszer egyik sarkalatos pontja az egészségi alkalmasság, melyet időszakonként visszatérően igazolni kell.

A lőfegyverek, valamint a gáz-riasztó fegyver vásárlására vonatkozó engedély kérelmezéséhez igazolni kell az egészségi alkalmasságot is, melynek feltételeit a 22/1991. (XI. 15.) NM rendelet tartalmazza. Arra azért feltétlenül fel kell hívnom a figyelmet, hogy a sportcélú lőfegyverek tartásához sportorvosi igazolás szükséges, melyet a rendelőintézetek sportorvosa állít ki. A rendelet a lőfegyvertartók két kategóriáját különbözteti meg:

- I. alkalmassági csoport: aki a lőfegyvert munkaköréből eredően tartja,
- II. alkalmassági csoport: aki a lőfegyvert sport-, illetőleg önvédelmi célból tartja.
(Jelen esetben a sport szó alatt ez a jogszabály a sportvadászatot érti, és nem az egyéb lövészsportokat.)

A gáz-riasztó fegyver tartóját minden esetben a II. alkalmassági csoportba kell sorolni, függetlenül attól, hogy azt munkaköréből eredően vagy önvédelemből tartja. Az alkalmassági vizsgálat az I. alkalmassági csoport esetén orvosi és pszichológiai, a II. alkalmassági csoport esetében orvosi vizsgálatból áll. Az orvosi vizsgálat az I. csoport esetében meg kell, hogy előzze a pszichológiai vizsgálatot.

Az egészségügyi alkalmassági vizsgálatot az alábbiak szerint kell megismételni:

- a) 40. életévet be nem töltött személy, 4 évente orvosi és pszichológiai, 40. és 60. életév közötti személy - 2 évente orvosi, 4 évente pszichológiai, 60. életévet betöltött személy évente orvosi, 2 évente pszichológiai;
- b) sportvadászok esetében ez az alábbiak szerint módosul: 60. életévet be nem töltött személy - 4 évente orvosi, 60. és 70. életév közötti személy - 2 évente orvosi, 70. életévet betöltött személy évente orvosi.

A fentiekből logikusan következtethető, hogy az a) pontban jelzett orvosi vizsgálati időpontok mindenkire vonatkoznak, kiegészítve azzal, hogy a munkaköri feladatként jelentkező lőfegyvertartás esetében a pszichológiai vizsgálatot is el kell végezni. A felsorolt időpontok a maximális időközök. A vizsgálatot végző orvos rövidebb időközök is megállapíthat, ha ezt

indokoltnak tartja, illetve a munkáltatónak is jogában áll, hogy soron kívüli alkalmassági vizsgálatot kezdeményezzen, ugyanakkor nem árt figyelemmel lenni arra a körülményre, hogy az I. alkalmassági csoportba tartozók esetében az újabb alkalmassági vizsgálatnál - tehát ha ezt a vizsgálatot orvosi szempontok indokolják - a pszichológiai vizsgálatot is el kell végezni.

Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy pl. ha egy személy és vagyónőr orvosilag 2 évre lesz alkalmas, pszichológiailag 4 évre, akkor 2 év múlva az orvosi vizsgálat után kötelező a pszichológiai vizsgálatot is elvégezni. Amennyiben a munkáltató soron kívüli orvosi alkalmassági vizsgálatot rendel el a dolgozó részére, akkor a pszichológiai vizsgálatot is el kell végezni. A munkáltató nem csak jogosult, hanem köteles is soron kívüli alkalmassági vizsgálatot kezdeményezni, ha olyan körülményt észlel, amely a lőfegyver biztonság tartására való további alkalmasságot kétségessé teszi, valamint ha legalább 6 hónapig tartó keresőképtelenség áll fenn.

Az orvosi vizsgálatokat az I. alkalmassági csoportba tartozók esetén a munkáltató üzemorvosa vagy az illetékes üzemegészség-ügyi szakrendelés orvosa, a pszichológiai vizsgálatot az OMÜI által felkért szaklaboratóriumok végzik.

A vásárlási engedély kérelmezésének másik fontos pontja a fegyverismereti vizsga, melyet a területileg illetékes rendőrhatóságnál lehet abszolválni.

A vizsga három részből áll:

- a) gyakorlati rész (fegyverszerkezet, működése, hatásmódja, hatótávolsága és kezelése),
- b) elméleti rész (a fegyver megszerzésének, tartásának és használatának szabályai),
- c) lögyakorlat.

A vizsga 4 fegyverfajából tehető le, gáz-riasztó fegyver, maroklőfegyver, sörétes vadászlőfegyver, golyós vadászlőfegyver, valamint ugyanezen vizsgabizottság előtt tehető még fegyverkereskedői vizsga és újabban lövészetvezetői vizsga (melyet régebben az MHSZ végzett). A maroklőfegyver-vizsga magában foglalja a gáz-riasztó fegyver vizsgáját is - de ez fordítva nem igaz -, ez utóbbi általában tesztfeladat megoldásaként kerül teljesítésre.

A jogszabály néhány szakma esetében felmentést ad a vizsgakötelezettség alól (igazságügyi

fegyverszakértő, puskaműves, fegyvermester, fegyverműszerész, illetve csak vadászfegyver tekintetében a vadászatból és vadgazdálkodásból középfokú végzettséggel rendelkezők részére, valamint önvédelmi maroklőfegyver tekintetében azoknak, aki a kérelem benyújtását megelőző 5 éven belül legalább 2 évig ilyen szolgálati lőfegyver viselésére folyamatosan jogosultak voltak), de a felmentés indokát a kérelmezőnek hitelt érdemlően igazolnia kell.

Újabban a vadászok néhány megyében már az állami vadászvizsgával együtt a rendőrhatalósági fegyvervizsgát is letehetik, mely lényeges könnyebbséget jelent. A vizsgákra történő bejelentkezés esetében meg kell jelölni a fegyverfajtát, amiből vizsgát kívánnak tenni, de nincs akadálya annak, hogy valaki mindentől egyszerre tegyen vizsgát. A vizsga nem jelenti azt, hogy aki levizsgázott, az már ért a lőfegyverhez, és akinek nincs korábbi lőfegyveres tapasztalata, az vegye tudomásul, hogy most következik a dolgok fontosabbik része. A vizsga a hatóságnak szól, a lőfegyverrel - lőtéren, szabályszerű körülmények között, esetleg szakember segítségével - történő gyakorlás viszont már az életnek szól, hogy ne okozunk balesetet, pontos lövéssel ejtsük el a vadat vagy meg tudjuk magunkat védeni.

A rendszeres - lehetőleg életszerű körülmények között történő - gyakorlás teheti csak a fegyvertartót olyan gyakorlati szakemberré, hogy fegyverének mesterei kezelője legyen. Persze nem árt a gyakorlás közben az elméletre is fokozott figyelmet fordítani. Ebben fog továbbra is segíteni minden kedves olvasójának a Kaliber magazin.

Dr. Bokros Gábor
ügyvéd